HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והא דינין קום עשה הוא וקא חשיב קום עשה ושב אל תעשה נינהו א)ואמר ר' יוחנן אב) ב)עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה שנאמר 1תורה צוה לנו משה מורשה לנו מורשה ולא להם וליחשבה גבי שבע מצות מ"ד מורשה מיגזל קא גזיל לה מאן דאמר ג)מאורסה דינו כנערה המאורסה דבסקילה מיתיבי היה ד)ר"מ אומר מניין שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול שנאמר 2אשר יעשה אותם האדם וחי בהם כהנים לוים וישראלים לא נאמר אלא האדם הא למדת שאפילו עובד כוכבים ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול התם ה)בשבע מצות דידהו: ר' חנינא בן גמליאל אומר אף הדם מן החי: ת"ר 3אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו זה אבר מן החי רבי חנינא בן גמליאל אומר אף הדם מן החי מ"ט דרבי חנינא בן גמליאל קרי ביה בשר בנפשו לא תאכל דמו בנפשו לא תאכל ורבנן ההוא ו)למישרי שרצים הוא דאתא כיוצא בדבר אתה אומר 4רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש וגו' [א] ו)(רק חזק לבלתי אכל הדם זה אבר מן החי כי הדם הוא הנפש זה דם מן החי) ורבנן ההוא לדם הקזה שהנשמה יוצאה בו הוא דאתא למה לי למיכתב לבני נח ולמה לי למשני בסיני כדר' יוסי בר' חנינא דא"ר יוסי בר' חנינא כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח ואנו אין לנו אלא גיד הנשה ואליבא דר' יהודה אמר מר כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסיני לזה ולזה נאמרה אדרבה מדנשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח מדאיתני עבודת כוכבים בסיני ואשכחן דענש עובדי כוכבים עילווה ש"מ לזה ולזה נאמרה: לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח: אדרבה מדלא נישנית בסיני לבני נח נאמרה ולא לישראל ליכא מידעם דלישראל שרי ז)ולעובד כוכבים אסור ולא והרי יפת תואר התם משום דלאו בני כיבוש נינהו והרי פחות משוה פרוטה התם ח)משום דלאו בני מחילה נינהו: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונישנית בסיני לזה ולזה נאמרה

והרי

והא דינין קום עשה. משפט הוא וקא חשיב: ומשני **קום עשה ושב אל תעשה הוא.** קום עשה משפט ושב ואל תעשה עול אפילו אינו מצוה לעשות משפט והוא יושב ובטל מוזהר הוא שלא לעשות עול ואזהרת לא תעשו עול (ויקרא יט) אינה קום עשה משפט אלא לחודה קיימא שב והבטל מלא תעשה עול אבל אזהרת לא תשבות על כרחיך אינה אלא קום עשה: **מורשה לנו.** ולא להם ואיכא משום גזל כדמפרש: **מורשה מאורסה.** אמוראי איכא דדרשי בהו גבי עם הארץ בפרק אלו עוברין בפסחים (דף מט:): **מיגזל קא גזל לה.** והא קא חשיב גזל וכן נערה המאורסה דהא בכלל גילוי עריות הוא: **האדם.** ר"מ דלית ליה אתם קרוין אדם ולא עובדי כוכבים קרוין אדם ור"ש היא דדרש לה במסכת יבמות (דף סא.): **בשבע מצות דידהו.** עוסקין בהלכות אותן שבע מצות להיות בקיאין בהן: **בשר.** בעוד נפשו קיימת לא תאכלו זהו אבר מן החי. ודמו לדרשא אחרינא למשרי אבר מן החי דשרצים כדלקמן בשמעתין: **כיוצא בדבר אתה אומר.** שאף ישראל הוזהרו על דם מן החי בסיני ומשום חיות. ורבי חנינא קאמר לה: **כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר כו'.** כלומר לא תאכל הדם הנזכר בראש המקרא בעוד הנפש עם הבשר: **ורבנן ההוא.** דסמך דם לאזהרת אבר מן החי לא למשרי משום חיות סמכי' אלא למיסר דם הקזה שהנפש יוצאה בו משום דם הוא דסמכיה דלא תימא אזהרת דם גבי וזבחת מבקרך ומצאנך כתיב (דברים יב) דם שחיטה הוא דהוי דם אבל דם הקזה לא הוי דם להכי אקשייה לאבר מן החי מה אבר מן החי אסור מחמת איסורו אף דם מן החי מוזהר עלה משום דם ובלבד שיהא דם הנפש אבל דם הקזה שאין הנפש יוצאה בו אינו קרוי דם אבל איסור חיות לא נזכר בו ולא בשום דם ובכריתות (דף כב.) מפרש איזהו דם הקזה שהנפש יוצאה בו מטיפה המשחרת ואילך משהוא מתחיל לצאת שחור: **למה לי למכתב.** אבר מן החי בסיני ובבני נח אטו ישראל משום דקבלו תורה יצאו מכלל מצו' הראשונו' בשלמא עבודת כוכבים וגילוי עריות בסיני למילתייהו נשנית לפי שלא פרשו כ"כ בבני נח על אלו עבירות ט) עונשן עליהם וכן בעריות לפרש עונשן אלא אבר מן החי למה לי לאהדורי: **לזה ולזה נאמרה.** כדמפרש לקמן מדנשנית עבודת כוכבים וגילוי עריות בסיני ואשכחן דאיענש עובדי כוכבים עלייהו אף לאחר מתן תורה כדכתיב (דברים יח) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו וגו' ובגלל התועבות האלה וכן בעריות (ויקרא יח) כי את כל התועבות האל שמע מיניה כי יהיב קודשא בריך הוא תורה לישראל לא שקלינהו להנך מבני נח ודקיימי להו קיימי וכל שלא נשנית בסיני נאמר לישראל ולא לבני נח מסיני ואילך אע"ג דעד סיני נצטוו עליה מדלא הדר תנייה בסיני כדאיתא בעבודת כוכבים ובגילוי עריות דאשכחן דאיענוש עובדי כוכבים עלייהו שמע מינה ישראל שיצאו לקדושה עמדו באיסורן אבל עובדי כוכבים נטלן מהן. ולקמן פריך דילמא להכי לא נשנו דלבני נח הוא דאסירי ולא לישראל ומשני ליכא מידי דלישראל שרי ולעובדי כוכבים אסור שכשיצאו מכלל בני נח להתקדש יצאו ולא להקל עליהם ולזה ליכא למימר דא"כ אמאי אתני עבודת כוכבים הילכך על כרחיך אותה שלא נשנית אינה בבני נח. הילכך אם לא נשנית אבר מן החי הוה אמינא נטלוה מבני נח ממתן תורה ואילך: **ואנו אין לנו.** אזהרה בבני נח ולא נשנית בסיני אלא גיד הנשה: **ואליבא דרבי יהודה.** דאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף ק:) מבני יעקב נאסר גיד הנשה שהיו בני נח קודם מתן תורה ורבנן פליגי ואמרו בסיני נאמר ולא להם אלא שנכתב במקומו ואחר מתן תורה כתבו משה במקום המעשה על העתיד לידע מאיזה טעם נאסר להם ולרבי יהודה גופיה לישראל נאמר ולא לשאר בני נח דהא בני ישראל כתיב [בראשית לב]. והא דקאמר הכא דאותן העומדות באיסורן לבני נח לעולם הוצרך לשנותן בסיני לאו משום דאי לא אהדרינהו הוה אמינא נגמר מגיד הנשה דלא נשנית ולישראל נאמר ולא לבני נח דמהא ליכא למיגמר שהרי לא נאסרה אלא לישראל ובעוד שהיו בני נח נמי להם נאסר ולא לאחרים אלא מדאתני עבודת כוכבים הוה גמרינן להו: **ואשכחן דאיענוש עובדי כוכבים עלייהו.** שבע אומות כדכתיב [דברים יח] לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש: **אדרבה מדלא נישנית בסיני אימא לבני נח נאמרה.** לבני יעקב בעוד שהיו בני נח נאסר להם ולא משבאו לכלל ישראל: **והרי יפת תואר.** שאסורה להם כדאמר לעיל (דף נז.): **לאו בני כיבוש נינהו.** לא נתנה ארץ לכבוש כי אם לישראל שאף לישראל לא הותר יפת תואר אלא במלחמה ע"י כיבוש: **משום דלאו בני מחילה נינהו.** שאף ישראל נצטוו על הגזל אלא שפחות משוה פרוטה אינו נחשב גזל בעיניהם שעוברין על מדתן שרחמנין הן ומוחלין על דבר קל אבל בני נח אכזרים הם:

והרי

אלא האדם. פרש"י ולית ליה לר"מ אתם קרוין אדם וקשה דבפ"ק דכריתות (דף ו:) פטר סך משמן המשחה לעובד כוכבים ומשמע דהוי טעמא משום דכתי' על בשר אדם לא יסך אתם קרוין אדם מיהו מצינו למימר דטעמא משום דכל שישנו בסך ישנו בבל יסך וכל שאינו בסך אינו בבל יסך וי"ס דגרסי הכא רבי ירמיה ור"ת מפרש דיש חילוק בין אדם להאדם (כי אדם רצונו ע"ד היתרון לאדם המעולה ומעוטר בתורת ה') תדע דלא מייתי בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סא. ושם) מדכתיב במצרים כל האדם והבהמה (שמות ט) והא דקאמר הכא כהנים לוים וישראלי' לא נאמר ה"ק לא נאמ' אדם דלישתמע כהנים לוים וישראלים וה"ר משולם פי' דוקא גבי פורענות קורא אותם אדם דאין ראוי לכתוב שם ישראל אבל גבי האדם וחי בהם ה"ל למכתב כהנים לוים וישראלים כמו שרגיל בכל מקום כדכתיב (ויקרא כא) אמור אל הכהנים (במדבר יח) ואל הלוים תדבר (שמות יד) דבר אל בני ישראל והכי איתא במדרש ויכולו מה אקוב לא קבה אל שלא הזכיר שמו על פורענות אדם כי יהיה בעור בשרו נגע צרעת כי תהיה באדם ולא בישראל אלה יעמדו לברך את העם וגבי פורענות אלה יעמדו על הקללה והא דפריך התם מהנך קראי אף ע"ג דעובדי כוכבים נמי קרויים אדם מ"מ פריך שפיר כיון שמכנה גבי פורענות את ישראל באדם היכא דלא איירי אלא בעובדי כוכבים לא היה לו לקרותן אדם י): **אף** דם מן החי. ולרבנן אבר מן החי וקשה דתנא דלעיל (דף נו:) (דדריש) דנ"ל אבר מן החי מאכל תאכל ולא מוקי האי קרא אלא למישרי שרצים כדנפקא לקמן מי שדמו חלוק מבשרו:

ורבנן ההוא לדם הקזה. בפרק גיד הנשה (חולין קב.) מוקי לה דאבר מן החי נוהג בין בטמאים בין בטהורי' והכא דמוקים לה לדם הקזה כמ"ד התם (דף ק:) אינו נוהג אלא בטהורין: **נאמר** לבני נח. עובד כוכבים ששבת לא שייך כאן דישראל הוזהרו לשבות:

ליכא מידעם דלישראל שרי. בדבר שהוא מצוה לישראל לא אמרינן הכי העובד כוכבים ששבת חייב ולישראל מצוה אף על גב דבשני בשבת אין מצוה לישראל מ"מ יש עליו מצות שביתת שבת ועל העוברים דעובד כוכבים חייב וישראל פטור אע"ג דפטור מ"מ לא שרי מיהו קשה דאמרינן בפרק בן סורר ומורה (לקמן דף עג:) יצא ראשו אין נוגעין בו דאין דוחין נפש מפני נפש אבל קודם שיצא ראשו החי' פושטת ידה וחתכתו לאברים ומוציאה כדי להציל את אמו וכה"ג בעובד כוכבים אסור כיון שהוזהרו על העוברים וי"ל דהא נמי בישראל מצוה כדי להציל ואפשר דאפילו בעובד כוכבים שרי:

והא

א) בכ"י ובע"י איתא אמר ר"י, ב) [עי' תוספות חגיגה יג. ד"ה אין מוסרין], ג) [ברכות נז. פסחים מט:], ד) ב"ק לח. ע"ז ג., ה) [לעיל נז.], ו) ס"א איתו, ז) [צ"ל ולבני נח], ח) [לעיל נז.], ט) ס"א נענשים, י) [וע"ע תוס' יבמות סא. ד"ה ואין],

תורה אור השלם

1. תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב: דברים לג ד
2. וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם אֲנִי יְיָ: ויקרא יח ה
3. אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ: בראשית ט ד
4. רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר: דברים יב כג

גליון הש"ס

גמ' עובד כוכבים שעוסק בתורה. עי' חגיגה דף יג ע"א תוס' ד"ה אין:

הגהות הגר"א

[א] גמ' רק חזק לבלתי אכול הדם זה אבר מן החי כי הדם הוא הנפש נמחק:

מוסף רש"י

זה אבר מן החי. כלומר כל זמן שנפשו בדמו לא תאכלו הבשר, **בנפשו דמו** בעוד נפשו בו (בראשית ט ד) **בעוד שהוא הבשר בנפשו** דהיא דמו, לא תאכלו הבשר (לעיל נז.).

קיב א מיי' פ"י מהל' מלכים הל"ט:
ב [מיי' שם]: